EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 15.9.2014
COM(2014) 562 final

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET

om gennemførelsen, resultaterne og den samlede vurdering af det europæiske år for aktiv aldring og solidaritet mellem generationerne (2012)

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET

om gennemførelsen, resultaterne og den samlede vurdering af det europæiske år for aktiv aldring og solidaritet mellem generationerne (2012)

1. INDLEDNING

En højere forventet levealder kombineret med lavere fødselsrater vil medføre en betydelig aldring af Europas befolkning. Der er tendens til at overse den kendsgerning, at aldring først og fremmest er en vigtig opnåelse, navnlig da det afspejler, at det er lykkedes at nedbringe dødeligheden, samt potentialet ved et stigende antal sunde og raske ældre mennesker. Ofte opfattes dette i stedet som en trussel mod dynamikken i økonomien og bæredygtigheden for Europas højtudviklede velfærdssystemer.

I denne forbindelse havde Kommissionen i september 2010[1] foreslået at udpege året 2012 til det europæiske år for aktiv aldring. Kommissionen påpegede, at en fastholdelse af solidariteten mellem generationerne navnlig vil afhænge af, at det sikres, at gruppen af store årgange forbliver længere på arbejdsmarkedet og forbliver sunde og aktive og klarer sig selv så længe som muligt. Rådet og Europa-Parlamentet vedtog afgørelsen om dette europæiske år i september 2011[2] og tilføjede solidaritet mellem generationerne til titlen.

I overensstemmelse med afgørelsen om det europæiske år for aktiv aldring og solidaritet mellem generationerne analyseres i denne rapport gennemførelsen, resultaterne og de samlede virkninger af året på baggrund af konklusionerne i en ekstern evaluering[3].

2. BAGGRUND

2.1. Forberedelse af det europæiske år for aktiv aldring og solidaritet mellem generationerne

De første anmodninger om et europæisk år for aktiv aldring og solidaritet mellem generationerne blev fremsat under det slovenske formandskab i første halvår af 2008. Kommissionen iværksatte i juni 2009 en offentlig høring med det formål at indsamle ideer og forslag fra de vigtigste interessenter og eksperter om, hvordan man gennem et europæisk år for aktiv aldring og solidaritet mellem generationerne opnår den størst mulige virkning.

Rådet tilkendegav sin interesse i et sådant initiativ i november 2009, da det opfordrede Kommissionen til at udvikle oplysningsaktiviteter for at fremme aktiv aldring, herunder gennem et europæisk år[4].

Valget af temaer var underlagt en omfattende strategi vedrørende beskæftigelse, sundhed og en uafhængig tilværelse, deltagelse og solidaritet mellem generationerne og var i

[1] KOM(2010) 462 endelig af 6. september 2010.

[2] Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 940/2011/EU af 14. september 2011 om det europæiske år for aktiv aldring og solidaritet mellem generationerne (2012) (EUT L 246 af 23.9.2011, s. 5).

[3] Evaluering af det europæiske år for aktiv aldring og solidaritet mellem generationerne (2012), Ecorys, december 2012, på grundlag af en analyse af data fra spørgeundersøgelser med nationale koordinatorer og nationale interessenter, interviews, dokumentationsundersøgelser, analyser gennem de sociale medier og casestudier.

[4] Rådets konklusioner af 20. november 2009 om sund og værdig aldring.

overensstemmelse med forudgående analyser og politikinitiativer, som blev gennemført om aktiv aldring på europæisk og internationalt plan, men ligeledes i overensstemmelse med aktuelt påtrængende emner, navnlig inden for rammerne af Europa 2020-strategien. Europa-Parlamentet arbejdede for at inddrage solidaritet mellem generationerne[5].

Der var sammenfald mellem det europæiske år og 10-års-jubilæet for den internationale Madrid-handlingsplan for ældre[6], hvori det blev fastslået, at det er et vigtigt udviklingsmål, at personer i takt med, at de bliver ældre, stadig bør kunne deltage aktivt i det økonomiske, sociale, kulturelle og politiske liv i deres samfund.

2.2. Det europæiske år 2012 og dets målsætninger

Det europæiske år 2012 tilsigtede at gribe fat om udfordringerne i forbindelse med et aldrende Europa gennem aktiv aldring på områderne for beskæftigelse, deltagelse og en uafhængig tilværelse ved at beskæftige sig med såvel ældre menneskers behov og rettigheder som deres potentiale og bidrag til økonomien og samfundet.

Det overordnede formål med det europæiske år var at mobilisere relevante aktører til at fremme aktiv aldring og solidaritet mellem generationerne. Disse aktører omfatter medlemsstaterne, deres regionale og lokale myndigheder, arbejdsmarkedets parter, civilsamfundet og erhvervslivet, herunder SMV'er.

De specifikke mål er fastlagt i medfør af afgørelsens artikel 2 og kan sammenfattes på følgende måde:

- at øge den generelle opmærksomhed vedrørende værdien af aktiv aldring og sikre, at aktiv aldring tildeles en fremtrædende placering på den politiske dagsorden
- at stimulere debatten, udveksle information og udvikle gensidig læring for at fremme politikker for aktiv aldring
- at skabe en ramme for engagement og konkret indsats fra Unionens og medlemsstaternes side under inddragelse af interessenter
- at fremme aktiviteter, der vil bidrage til at bekæmpe diskrimination på grund af alder[7], overvinde aldersrelaterede stereotyper og fjerne hindringer.

2.3. Ressourcer

I medfør af afgørelsen om det europæiske år 2012 blev der vedtaget en budgetramme på 5 mio. EUR for perioden mellem januar 2011 og december 2012. Der blev ikke tildelt nogen nye bevillinger til det europæiske år, og midlerne blev hentet fra de eksisterende finansielle bevillinger. Det europæiske års budget blev hovedsageligt anvendt til at finansiere det

[5] Europa-Parlamentets beslutning af 11. november 2010 om den demografiske udfordring og solidaritet mellem generationerne (2010/2027(INI)).

[6] FN's rapport fra den anden verdenskonference for ældre, Madrid, 8.-12. april 2002. A/CONF.179/9.

[7] Jf. Rådets direktiv 2000/78/EF af 27. november 2000 om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv.

europæiske års kommunikationsaktiviteter (EU's hjemmeside, kommunikationsstøtte til medlemsstaterne, publikationer, videoer, pressearbejde osv.), mens der blev afsat mindre beløb til åbningskonferencen i Danmark og det afsluttende arrangement på Cypern samt den eksterne evaluering af det europæiske år.

I sammenligning med andre nyligt gennemførte europæiske år rådede det europæiske år 2012 over et langt mindre budget. Som en konsekvens heraf var det ikke muligt at yde direkte støtte til medlemsstaterne. Det svækkede imidlertid ikke medlemsstaternes engagement i det europæiske år 2012. De tilgængelige midler til kommunikationsaktiviteter blev anvendt til at støtte adskillige aktiviteter på nationalt plan.

De forvaltningsstrukturer og -værktøjer, der blev anvendt på EU-plan, blev af de eksterne evalueringsansvarlige anset for at være hensigtsmæssige og velfungerende.

3. DET EUROPÆISKE ÅR 2012: GENNEMFØRELSE OG CENTRALE AKTIVITETER

3.1. Aktiviteter på EU-plan

Størstedelen af aktiviteterne på EU-plan var beregnet som støtte til interessenterne i medlemsstaterne og havde til hensigt at lette deres medvirken i det europæiske år. EU-programmet blev således gennemført i tæt samarbejde med nationale koordinatorer for det europæiske år og koalitionen af interessenter. Den vigtigste aktivitet på EU-plan var en kommunikations- og pr-kampagne, der blev gennemført af en leverandør.

Denne kampagnes centrale omdrejningspunkt var hjemmesiden for det europæiske år[8], som præsenterede oplysninger på 23 sprog, skønt meget af indholdet om konkrete initiativer kun forelå på det pågældende lands nationale sprog samt på engelsk. Webstedet indeholdt endvidere forslag til pr-materiale til brug for interessenternes egne arrangementer.

Kommunikationsleverandøren opretholdt et netværk af forbindelser til medierne med det formål at nå mest muligt ud til medierne (trykte medier/onlinemedier/audiovisuelle medier) i forbindelse med centrale begivenheder. Disse begivenheder blev ligeledes præsenteret i et nyhedsbrev, der udkom en gang om måneden.

Der blev udgivet fem publikationer til støtte for interessenterne. To af disse forelå inden det europæiske år og indeholdt fakta og nøgletal, nemlig "Eurobarometer Special Survey on Active Ageing" (Eurobarometers særlige spørgeundersøgelse om aktiv aldring), der indeholdt landespecifikke faktablade for 27 EU-lande og fem lande, der ikke er medlem af EU[9], samtidig med at Eurostat udgav et statistisk portræt om aktiv aldring og solidaritet mellem generationerne[10].

Lige inden det europæiske år begyndte blev der også offentliggjort en brochure "How to promote active ageing in Europe" (Fremme af aktiv aldring i Europa), som var udarbejdet i fællesskab af Regionsudvalget og Age Europe-platformen, for at gøre interessenterne

[8] http://europa.eu/ey2012

[9] http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_special_379_360_en.htm

[10] http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KS-EP-11-001

opmærksomme på EU's støtteordninger, der kunne være relevante i forbindelse med aktiv aldring. I brochuren opfordredes navnlig regionale og lokale interessenter til at gøre bedst mulig brug af disse ordninger. En af begrundelserne for ikke at stille et større budget for det europæiske år 2012 til rådighed var faktisk, at mange aktiviteter kunne finansieres gennem eksisterende programmer.

Publikationen "Social Europe Guide. Demography, active ageing and pensions" (Demografi, aktiv aldring og pensionsordninger)[11] indeholdt en oversigt over de vigtigste demografiske tendenser, som Europa står over for, og de politiske reaktioner, som er nødvendige for at imødegå de udfordringer, der opstår som følge af disse tendenser. Brochuren "The EU contribution to Active Ageing and Solidarity between generations" (EU's bidrag til aktiv aldring og solidaritet mellem generationerne)[12] indeholdt en mere detaljeret præsentation af de talrige EU-initiativer, der kan støtte beslutningstagerne og interessenterne i medlemsstaterne i gennemførelsen af dagsordenen for aktiv aldring. Det blev understreget heri, at der for at fremme aktiv aldring er behov for politiktiltag på mange forskellige områder, bl.a. på beskæftigelses-, pensions-, uddannelses-, sundheds-, innovations-, forsknings-, transport-, IKT- og boligområdet.

Kommissionen tilrettelagde også flere arrangementer og konferencer i årets løb. Den eksterne evaluering bekræftede disse arrangementers store bidrag til at indfri målsætningerne for det europæiske år 2012.

Det danske EU-formandskab var vært for åbningsarrangementet med titlen "Stay Active – what does it take" (Forbliv aktiv - hvad kræver det), som fandt sted i København den 18.-19. januar 2012. Programmet, der forløb over to dage, indeholdt taler fra to ministre fra den danske regering og to EU-kommissærer. På møderne blev der behandlet en række emner, som f.eks. arbejdsmarkedsspørgsmål, at forblive aktiv og sund, inklusion og selvstændiggørelse, innovation og frivilligt arbejde.

Konferencen "Reporting on ageing and solidarity between generations" (Rapportering om aldring og solidaritet mellem generationerne), som blev afholdt i Bruxelles den 19. og 20. marts, havde til formål at give journalister mulighed for at udveksle synspunkter om, hvordan man i medierne dækker emner, der er forbundet med aktiv aldring og solidaritet mellem generationerne.

Den 3. april 2012 forsøgte man på konferencen "European Innovation Partnership on Active and Healthy Ageing: From plan to action" (Europæisk innovationspartnerskab for aktiv og sund aldring: fra plan til handling) at indhente synspunkter fra interessenter om gennemførelsen af partnerskabets tiltag. Kommissær László Andor holdt åbningstalen, hvori han pegede på synergieffekterne mellem det europæiske år 2012 og partnerskabet.

Konferencen "Good governance for active and healthy ageing" (God forvaltning af aktiv og sund aldring), der blev afholdt i Bruxelles den 4. juni 2012, påviste, at fremme af aktiv aldring kræver en integreret politik med inddragelse af forskellige forvaltningsniveauer på forskellige politikområder.

[11] http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=6805

[12] http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=8710&langId=en

På konferencen "Active ageing - the potential for society" (Aktiv aldring - potentiale for samfundet), der blev afviklet den 9.-11. juli 2012 i Dublin og åbnet af kommissæren for forskning og innovation, Máire Geoghegan Quinn, blev der lagt vægt på de menneskelige og sociale aspekter og følger af aktiv aldring samt på forholdet mellem aldring, økonomien og innovation. I tilknytning til arrangementet blev der også undersøgt yderligere forskningsbehov, og publikationen "Population ageing in Europe: facts, implications and policies" (Aldring af befolkningen i Europa: Fakta, følger og politikker) blev lanceret, hvori resultaterne af EU-finansieret forskning i demografi blev forelagt.

På Kommissionens konference "One Step Up in later life: learning for active ageing and intergenerational solidarity" (Et skridt opad senere i livet: Læring med henblik på aktiv aldring og solidaritet mellem generationerne), der blev afviklet i Bruxelles den 19.-21. november 2012, deltog mange repræsentanter fra de nationale myndigheder, herunder de nationale koordinatorer for gennemførelsen af den europæiske dagsorden for voksenuddannelse, samt internationale, europæiske og nationale interessenter fra videregående uddannelsesinstitutioner og forskningsinstitutioner, arbejdsmarkedets parter, erhvervslivet og projekter, der er finansieret under Grundtvig-programmet for livslang læring. Konferencen resulterede i et memorandum og en række baggrundspapirer om læring med henblik på aktiv og sund aldring og beskæftigelse samt læring mellem generationerne.

En prisoverrækkelse for det europæiske år for aktiv aldring og solidaritet mellem generationerne fandt sted den 13. november 2012 i Bruxelles. Ved denne prisoverrækkelse blev personer og initiativer fremhævet, der havde ydet et væsentligt bidrag til aktiv aldring og solidaritet mellem generationerne. EU's kommissær for beskæftigelse, sociale anliggender, arbejdsmarkedsforhold og inklusion, László Andor, bekendtgjorde prismodtagerne inden for de syv priskategorier.

I forbindelse med EU's årlige Access City Award, som blev overrakt af næstformand Viviane Reding den 3. december 2012, blev der gjort særligt opmærksom på ældre menneskers adgangsbehov. EU's jury bestod bl.a. af repræsentanter for ældreorganisationer. Det afsluttende arrangement for det europæiske år 2012 "From visions to actions" (Fra visioner til handling) blev afholdt i Nicosia den 10. december 2012. Det begyndte med et indlæg af præsidenten for Republikken Cypern, som blev efterfulgt af en tale af kommissær László Andor. Programmet dækkede en række emner, herunder den nuværende situation vedrørende aldring i Europa og det fortsat uudnyttede potentiale blandt ældre mennesker.

Foruden de aktiviteter, som blev iværksat af Kommissionen og formandskaberne, var visse andre institutioner ligeledes aktive i løbet af det europæiske år, idet de samarbejdede tæt med koalitionen af interessenter og civilsamfundet.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg var særligt aktivt i løbet af det europæiske år. Det nedsatte en gruppe til at koordinere aktiviteter med relation til det europæiske år. Denne gruppe tilrettelagde fem offentlige arrangementer vedrørende forskellige emner samt en afsluttende konference for det europæiske år[13].

[13] http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-closing-conference-ey2012

Regionsudvalget ydede også et vigtigt bidrag til det europæiske år og tilrettelagde et forum den 14. februar 2014[14] med sigte på at fremme nye initiativer på lokalt og regionalt plan samt at opbygge nye partnerskaber for at fremme aktiv aldring og styrke solidaritet mellem generationerne.

Det europæiske år 2012 drog også fordel af den stærke opbakning fra en bred koalition af civilsamfundsorganisationer, der blev anført af Age Europe-platformen, som var vokset til mere end 60 medlemmer. Medlemmer af koalitionen engagerede sig i talrige initiativer i løbet af det europæiske år og udarbejdede en køreplan, der blev forelagt på det europæiske års åbningskonference i København den 18. januar 2012.

Den stærke komplementaritet mellem det europæiske år 2012 og andre igangværende politiske aktiviteter, såsom hvidbogen om pensioner, det demografiske forum, det andet sundhedsprogram, loven om tilgængelighed og navnlig det europæiske innovationspartnerskab inden for aktiv og sund aldring, blev fremhævet i den eksterne evaluering, afsnit 3.6.

3.2. Gennemførelse i de deltagende lande

Alle deltagende lande (27 EU-medlemsstater, Island, Liechtenstein og Norge) udnævnte hver en national koordinator.

Deres arbejde startede i god tid forud for det europæiske år, og det første møde blev afholdt den 30. november 2010. Den nationale koordinator forberedte nationale aktiviteter og fremmede lokale og regionale aktiviteter og forsøgte at inddrage alle relevante interessenter i det europæiske år. De forelagde Kommissionen de nationale arbejdsprogrammer, hvoraf de planlagte nationale aktiviteter for 2012 fremgik[15].

De nationale arbejdsprogrammer afspejlede forskellige politiske kontekster, navnlig vedrørende behovene i forbindelse med aktiv aldring, politiske prioriteringer og fordeling af kompetencer samt tilgængeligheden af ressourcer. Kommissionen foreslog imidlertid visse fælles arrangementer og aktiviteter og støttede især tilrettelæggelsen af nationale åbningsarrangementer og afsluttende arrangementer og kampagnerne "Generations at School" og "Seniorforce Day" samt den europæiske prisuddeling. Den eksterne evaluering bekræftede relevansen af den gennemførte form for aktiviteter.

Åbningsarrangementerne omfattede samlet set 4 500 deltagere, hvorved der navnlig gennem deltagelse af fremtrædende politikere blev vist en høj grad af politisk opbakning.

15 lande havde udnævnt 115 nationale ambassadører for det europæiske år 2012 for at nå ud til et bredere publikum. Ambassadørerne havde forskellige baggrunde, herunder ngo-repræsentanter, journalister, skuespillere og forretningsfolk. Antallet af udnævnte ambassadører varierede fra en (i Estland, Ungarn og Polen) til 38 i Østrig.

Initiativet "Generations@school" blev foreslået for at fejre den europæiske dag for solidaritet mellem generationerne (29. april). Ideen hermed var at få ældre mennesker ud i skoler og

[14] www.cor.europa.eu/EY2012

[15] http://europa.eu/ey2012/ey2012main.jsp?catId=986&langId=en

engagere elever og ældre mennesker i en dialog mellem generationerne. Dette var en effektiv måde at nå ud til alle skoler på tværs af Europa og fremme engagementet i det europæiske år på lokalt plan. Det bidrog ligeledes til at tiltrække mediernes opmærksomhed, navnlig de lokale medier. Initiativet blev bakket op af Kommissionen gennem dens kommunikationsleverandør, som sørgede for en hjemmeside til dette formål, vejledende materiale, ressourcer og praktisk støtte til visse lokale initiativer.

Den europæiske "Seniorforce Day" markerede den internationale dag for ældre (1. oktober) og tilsigtede at mobilisere ældre som frivillige arbejdere. "Seniorforce Day"-initiativet har modtaget bred opbakning fra hele Europa, og flagskibsarrangementer har deltagelse af ledende politikere, embedsmænd og ngo-repræsentanter samt personligheder, der optræder som ambassadører for det europæiske år 2012. Kommissionen støttede 25 af disse arrangementer. I den eksterne evaluering blev det imidlertid påvist, at interessen for dette initiativ ikke var så bred som i tilfældet med Generations@school, sandsynligvis som følge af dette initiativs sene bekendtgørelse og knap så præcise format (jf. s. 52 og 79 i den eksterne evaluering).

Det europæiske år 2012 udløste et stort antal initiativer til fremme af aktiv aldring i medlemsstaterne. Samlet set blev der, hvis man blot medregner de initiativer, som fremgår af EU's hjemmeside, gennemført 748 nationale og tværnationale initiativer i løbet af det europæiske år. Civilsamfundsorganisationer stod bag 291 af disse initiativer. Ifølge EU's hjemmeside var Tyskland, Spanien og Italien de lande med flest initiativer efterfulgt af Frankrig, Østrig og Polen. Disse aktiviteter lagde fortrinsvist vægt på at udveksle viden og erfaring og på at skærpe interessen for emnet.

I henhold til de spørgeundersøgelser, der blev foretaget af den evalueringsansvarlige (jf. afsnit 3.2 i den eksterne evaluering), var deltagelse i samfundet efterfulgt af solidaritet mellem generationerne det emne, der opnåede størst opmærksomhed. Det blev hilst velkommen, at det europæiske års tema var så bredt, at det var muligt at dække en række forskellige emner, således at interessenterne kunne vælge det, som var mest relevant, set fra deres synspunkt. Resultaterne af onlinespørgeundersøgelsen af de nationale koordinatorer, viste, at de former for aktiviteter, som blev gennemført, var hensigtsmæssige i forhold til medlemsstaternes og EU-borgernes behov. De nationale koordinatorer og interessenterne svarede, at de – ofte med støtte fra Kommissionens kommunikationsleverandør – kunne vælge og tilpasse initiativerne i henhold til deres egen kontekst og egne prioriteringer.

3.3. Integration af ligestillingsaspektet og social inklusion

Integration af ligestillingsaspektet er blevet taget i betragtning siden forberedelsesfasen for det europæiske år 2012 og afspejles tydeligt i koalitionen af interessenter og i flere af medlemsstaternes arbejdsprogrammer. Mens der blev rettet særlig opmærksomhed mod situationen for ældre kvinder, var der knap så megen opmærksomhed på ældre mænds erfaringer. Kvinderne var godt repræsenterede blandt de nationale koordinatorer og blandt talerne og deltagerne ved de arrangementer, der blev afholdt i løbet af det europæiske år (jf. afsnit 5 i den eksterne evaluering).

Det europæiske år 2012 dækkede også en bred vifte af handicaprelaterede emner, navnlig sundhed og en uafhængig tilværelse for ældre. Initiativerne beskæftigede sig både på EU-plan og på medlemsstaternes plan direkte og indirekte med handicap. Aktiviteterne for det europæiske år 2012 sikrede i vid udstrækning, at arrangementerne var tilgængelige, og greb

ved flere lejligheder fat om forskellige aspekter, såsom tegnsprog og personbefordring. EU's hjemmeside indeholdt muligheder for at anvende en større skrifttype, men i den eksterne evaluering blev det påpeget, at hjemmesiden kunne have været udformet på en endnu mere tilgængelig måde for et større antal personer med handicaps, f.eks. blinde og svagtseende, døve og hørehæmmede.

4. HVAD OPNÅEDE DET EUROPÆISKE ÅR 2012?

4.1. Har det europæiske år 2012 indfriet dets målsætninger?

Ifølge den eksterne evaluering havde det europæiske år på såvel europæisk som nationalt plan en positiv indvirkning på betingelserne for aktiv aldring. Det europæiske års målsætninger og aktiviteter var relevante, og tilgangen var vellykket med hensyn til at opfylde målsætningerne (øget opmærksomhed, stimulering af debatten og gensidig læring, etablering af en ramme for engagement og konkret indsats og bekæmpelse af diskrimination på grund af alder).

Målsætningen med hensyn til at **øge opmærksomheden** er i stor udstrækning blevet indfriet gennem initiativer og arrangementer på EU-plan og nationalt plan, som oftest var målrettet relevante organisationer og civilsamfundsgrupper frem for enkeltpersoner.

Initiativet Generations@school mobiliserede cirka 480 skoler og omkring 27 000 deltagere, mens den europæiske prisuddeling udløste 1 300 henvendelser (herunder størstedelen af arrangementerne under Generations@school). Den europæiske "Seniorforce Day" omfattede mere end 11 000 deltagere. Disse initiativer tiltrak meget opmærksomhed fra mediernes side til det europæiske år 2012 og henledte opmærksomheden på de succeshistorier og positive eksempler, der blev fremhævet i forbindelse med prisuddelingen. Samlet set skabte det europæiske år 2012 en betydelig pressedækning med 6 162 trykte artikler, 3 432 onlineartikler og 329 radio- og tv-udsendelser.

Selv om EU's websted var en vigtig ressource for interessenterne, tiltrak den med 212 822 unikke besøgende færre besøgende end EU's websteder for de foregående europæiske år (400 000 registrerede besøgende for det europæiske år 2010 og 366 172 besøgende for det europæiske år 2011). Der bør dog tages højde for, at 19 lande rådede over nationale websteder.

På EU-plan var der en begrænset grad af engagement på de sociale medier fra borgernes og interessentrepræsentanters side, mens den var mere fremtrædende i visse lande. I Spanien blev der f.eks. oprettet Facebook- og Twitter-konti for at dele og udbrede oplysninger om det europæiske år 2012. Ifølge den spanske evaluering blev det anslået, at man var nået ud til cirka 700 000 personer gennem disse kanaler.

Det lykkedes for det europæiske år 2012 at **stimulere den offentlige debat** og **fremme gensidig læring** i forbindelse med emnerne aktiv aldring og solidaritet mellem generationerne. Især åbningsarrangementerne i København og i de deltagende lande havde vigtige multiplikatoreffekter. Der blev tilrettelagt flere supplerende dialogrelaterede arrangementer i alle deltagende lande i løbet af det europæiske år. Der blev endvidere lagt kraftig vægt på formidling af god praksis. EU-databasen var et virkningsfuldt instrument til at dele oplysninger om succeshistorier og positive eksempler. En række nationale og tværnationale projekter fremmede gensidig læring i løbet af det europæiske år.

Behovet for at bekæmpe **diskrimination på grund af alder** blev påpeget i forbindelse med mange offentlige arrangementer og flere projekter. I denne sammenhæng blev vigtigheden af at forbedre mulighederne for aktiv aldring inden for beskæftigelse i særlig grad understreget.

Det europæiske år 2012 skabte faktisk en **ramme for at indgå forpligtelser og gøre en konkret indsats.** Mobiliseringen af civilsamfundsorganisationer inden for det europæiske års emne kan anses for at være et vigtigt resultat. Inddragelsen af regionale og lokale forvaltninger var også betydelig, men fandt ikke sted i alle lande.

Det europæiske år 2012 tilskyndede visse lande til enten at styrke den allerede eksisterende nationale politiske dagsorden for aktiv aldring og solidaritet mellem generationerne eller til at udvikle nye strategier. I januar 2012 iværksatte Østrig f.eks. en føderal plan for ældre borgere. I Spanien blev der vedtaget en hvidbog, hvori der blev foretaget en analyse af de vigtigste aspekter, som er afgørende for ældre menneskers livskvalitet.

I anledning af det europæiske år iværksatte en række lande politiske programmer. Belgien oprettede i november 2012 et nyt føderalt rådgivende råd for ældre. Irland besluttede, at alle kommunale myndigheder i landet burde have deres eget ældrevenlige distriktsprogram inden udgangen af 2013. I august 2012 vedtog Polen et regeringsprogram for ældre borgeres sociale aktiviteter for årene 2012-2013.

4.2. Hvad er virkningerne af det europæiske år 2012?

Gennem det europæiske år 2012 er der blevet udviklet adskillige instrumenter til fremtidig politisk udvikling. Visse vellykkede arrangementer og aktiviteter forekom i en ny udgave i 2013, såsom det arrangement, der blev fremmet på EU-plan, "Generations@school". De vejledende principper om aktiv aldring, som blev godkendt af EU's socialministre den 6. december 2012[16], sikrede vejledning på området for udvikling af bedre politikker for aldring.

De 19 vejledende principper er struktureret under titlerne på emnerne for det europæiske år, herunder beskæftigelse, deltagelse i samfundet og en uafhængig tilværelse. De henvender sig til medlemsstaterne og andre relevante forvaltningsniveauer og organisationer, som kan spille en rolle med hensyn til at forbedre betingelserne for aktiv aldring yderligere. Anvendelsen af disse vejledende principper ville ligeledes bidrage til at opfylde målene for beskæftigelse og fattigdomsbekæmpelse inden for rammerne af Europa 2020-strategien, især fordi flere bliver længere tid på arbejdsmarkedet og optjener bedre pensionsrettigheder.

Et andet instrument til fremme af en videre forfølgelse af målene for det europæiske år 2012 var udviklingen af et indeks for aktiv aldring[17], som blev præsenteret under det afsluttende arrangement og udviklet i løbet af det europæiske år i tæt samarbejde med FN's Økonomiske Kommission for Europa og European Centre for Social Welfare Policy and Research (Wien). Med indekset for aktiv aldring måles forskellige dimensioner af aktiv aldring, mens hvert lands uudnyttede potentiale kvantificeres. Indekset bør hjælpe beslutningstagerne med at kortlægge udfordringer og urealiserede muligheder med henblik på en mere aktiv deltagelse af ældre mennesker i økonomien og samfundet samt at overvåge fremskridt. Indekset er

[16] Rådets erklæring om det europæiske år for aktiv aldring og solidaritet mellem generationerne (2012): Vejen frem, Bruxelles, 7. december 2012.

[17] http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=1837&furtherNews=yes

fortsat under udvikling, således at det kan opdateres på baggrund af de seneste oplysninger og om muligt også beregnes på subnationale niveauer.

Koalitionen af interessenter under det europæiske år 2012 forelagde den 10. december 2012 på det cypriotiske formandskabs afsluttende konference for det europæiske år i Nicosia en revideret køreplan[18]. Den indeholdt talrige opfølgende initiativer, som fortsat skal bevare momentummet fra det europæiske år. Et af initiativerne er udarbejdelsen af en europæisk borgmesteraftale om demografiske forandringer, som skal følge modellen for borgmesteraftalen om bæredygtig energi[19]. En sådan aftale ville skabe en ramme, som gør det muligt for lokale og regionale beslutningstagere at give tilsagn om nye foranstaltninger som svar på udfordringerne i forbindelse med aldring. Målet om at indgå en sådan aftale forfølges nu af det europæiske innovationspartnerskab inden for aktiv og sund aldring og dens aktionsgruppe for innovation inden for ældrevenlige bygninger, byer og miljøer[20].

Det europæiske innovationspartnerskab inden for aktiv og sund aldring udgør et væsentligt bidrag fra EU's side til at opnå målene for det europæiske år 2012[21]. Kommissionen har identificeret en aldrende befolkning som en fælles samfundsmæssig udfordring for alle europæiske lande og har prioriteret dette i Innovation i EU, som er et af flagskibsinitiativerne under Europa 2020. Partnerskabets overordnede mål er at øge det gennemsnitlige antal af sunde leveår i EU med to år inden 2020. I dette initiativs strategiske gennemførelsesplan er der defineret prioriterede aktioner for at imødegå udfordringen i forbindelse med aldring gennem innovation, og der fokuseres på tre hovedområder: forebyggelse, pleje og helbredelse samt en uafhængig tilværelse. De tiltag inden for aktiv aldring, der er blevet udviklet i forbindelse med det europæiske år 2012, kan fortsætte inden for de bredere rammer af det europæiske innovationspartnerskab inden for aktiv og sund aldring og bidrager således til Europa 2020-målene.

5. KONKLUSIONER

Det europæiske år for aktiv aldring og solidaritet mellem generationerne har formået at mobilisere adskillige statslige og ikke-statslige aktører. Det har hjulpet med at skabe et mere positivt billede af befolkningens aldring ved at fremhæve potentialet ved ældre mennesker og ved at fremme deres aktive deltagelse i samfundet og økonomien.

Mange medlemsstater og civilsamfundsorganisationer har benyttet det europæiske år som en mulighed for at udarbejde nye initiativer eller forbedre deres nuværende initiativer. De aktiviteter, som er udviklet under det europæiske år 2012, viste, at der er en stigende interesse for aktiv aldring. Der er allerede blevet eller er ved at blive udviklet adskillige instrumenter, herunder navnlig de vejledende principper om aktiv aldring, indekset for aktiv aldring og aftalen om demografiske forandringer.

[18] http://www.age-platform.eu/images/stories/Updated_EY2012_Roadmap_Coalition_FINALVERSION1.doc

[19] http://www.covenantofmayors.eu

[20] http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=8710&langId=en

[21] "Opfølgning af den strategiske gennemførelsesplan, som det europæiske innovationspartnerskab inden for aktiv og sund aldring har udarbejdet" (COM(2012) 83).

Beslutningstagerne i medlemsstaterne opfordres til at udnytte disse instrumenter mest muligt. EU vil fortsat støtte dem heri. Dette vil ske i form af politisk vejledning, navnlig i forbindelse med det europæiske semester, hvor der er blevet sendt henstillinger om længere karrierer til de fleste medlemsstater, samt på det seneste landespecifikke henstillinger om langvarig pleje. Aktiv aldring udgør endvidere et vigtigt område inden for sociale investeringer, som det er blevet påpeget i Kommissionens meddelelse "Sociale investeringer i vækst og samhørighed"[22]. I denne forbindelse opfordrede Kommissionen indtrængende medlemsstaterne til at anvende de vejledende principper for aktiv aldring og solidaritet mellem generationerne samt indekset for aktiv aldring.

Som et resultat heraf er aktiv og sund aldring en af Den Europæiske Socialfonds (ESF) investeringsprioriteringer i programmeringsperioden 2014-2020. Støtte til projekter til fremme af aktiv aldring er tilgængelig under en lang række forskellige EU-programmer og finansielle instrumenter. En af prioriteringerne for det europæiske innovationspartnerskab inden for aktiv og sund aldring er at samordne disse programmer/instrumenter med de udpegede prioriteringer inden for aktiv og sund aldring og undgå overlapninger mellem de forskellige instrumenter[23].

For så vidt angår søjlen for en uafhængig tilværelse under det europæiske år 2012, har Kommissionen støttet Udvalget for Social Beskyttelse i forbindelse med udarbejdelsen af den rapport om langvarig pleje, der blev offentliggjort i juni 2014. I rapporten undersøges det, hvordan kløften mellem udbud af og efterspørgsel efter langvarig pleje kan fjernes gennem hensigtsmæssige investeringer i foranstaltninger, der mindsker behovet for langvarig pleje og styrker effektiviteten af ydelsen heraf, bl.a. gennem anvendelse af teknologibaserede ydelser[24]. Rapporten bygger desuden på eksempler fra partnerne i det europæiske innovationspartnerskab inden for aktiv og sund aldring. Arbejdet med disse spørgsmål fortsætter desuden i innovationspartnerskabet, hvilket peger på, at EU kan bistå medlemsstaterne ved at lette udvekslingen af god praksis og gennem forskning og afprøvning af nye løsninger og fremme af teknisk og social innovation.

Det europæiske år 2012 har bidraget til, at aktiv aldring er blevet fast forankret på den europæiske og på mange nationale politiske dagsordener med et tværsektorielt perspektiv og mange interessenter. Dette momentum skal bevares. Den stærke solidaritet mellem generationerne, som karakteriserer Europas samfund og velfærdssystemer, kan i en situation med aldrende befolkninger og stramme budgetter kun opretholdes ved at fremme aktiv aldring i alle dens former.

[22] COM(2013) 83 af 20. februar 2013.

[23] COM(2012) 83.

[24] Jf. forskningsundersøgelsen, der er gennemført af Det Fælles Forskningscenter IPTS til støtte for Udvalget for Social Beskyttelse vedrørende ICT-AGE: Langvarige plejestrategier for en uafhængig tilværelse for de ældre. http://is.jrc.ec.europa.eu/pages/EAP/eInclusion/carers_ICTAGE.html